

Teosofiska småskrifter. Årg. 1900

Sv. Saml. Teosofi Saml.

Teosofi
Saml.

Teosofiska Småskrifter

utgifna af

LOGEN ORION.

— ❖ HÄFTET VI. ❖ —

INNEHÅLL:

Konkurrens från teosofisk synpunkt.

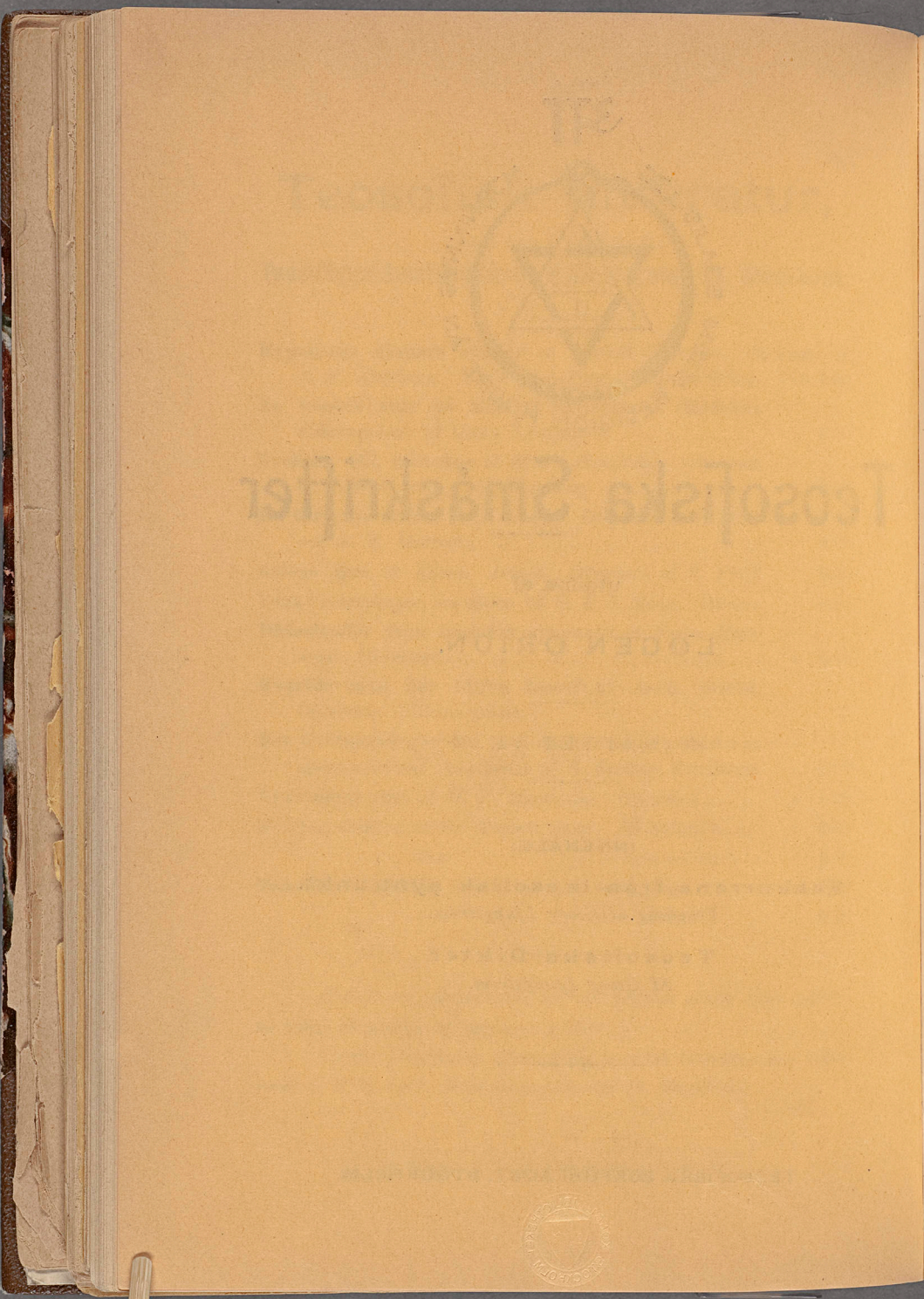
Föredrag af *Georg Ljungström.*

Teosofiska Dikter

Af *Georg Ljungström.*

— ● —

TEOSOFISKA BOKFÖRLAGET, STOCKHOLM.

Konkurrens från teosofisk synpunkt.

Systematiskt och i allt större utsträckning söker den teosofiska tankeriktningen att på det praktiska lifvets förhållanden, äfven samhällsläran, tillämpa idén om mikrokosmos, såsom inneboende i hvarje del af makrokosmos. Samhället varder från denna synpunkt en organism i stort, hvari man återfinner samma slags organ och lifsprocesser, som utmärka en människa, ett djur eller en växt.

Det ligger då nära till hands, att vid reglerandet af samhällslifvet taga hänsyn till det sätt, hvarpå näringsprocessen och växandet försiggå i en vanlig organism, så att ett harmoniskt tillstånd uppstår; och att söka införa motsvarande, ehuru efter de skiljaktiga yttre omständigheterna lämpade förhållanden i samhällsorganismen. Det är emellertid insikten om det nödvändiga i en sträfvän i denna riktning, som brister ledarne i vår kultur. Orsaken till denna ovetenhet ligger dock tyvärr djupt nog och torde ej, som vi framdeles skola se, vara så lätt att undanrödja. Nämnda brist på en rätt insikt tager sig isynnerhet uttryck däri, att samhället tillåter, ja befrämjar en allt för obegränsad konkurrens på det ekonomiska området. Man inbillar sig nämligen, att härigenom alla varor i marknaden skola nedtryckas till lägsta möjliga pris och sålunda varda lättast åtkomliga för allmänheten.

Medgifvas måste ju, att konkurrensen allestädes visar sig vara en faktor, ingående i naturens

stora hushållning och tvifvelsutän af den största betydelse för utvecklingen. Genom densamma äggas nämligen alla väsenden att anstränga och såmedels uppöfva sina förmögenheter. Helt säkert konkurrera äfven de skilda cellerna i vår organism till en viss grad, åtminstone om åtkomsten af de tillströmmande näringsämnen. Dock är det minst sagt tvifvelaktigt, om en långt drifven täflan på det ekonomiska området samhällsmedlemmarne emellan är tillräddlig för det allmännas bästa.

Säkert är, att en sådan kamp ej leder till det af vår tids ekonomer påstådda målet: alla varors lägsta grad af prisbillighet. Ty medels en sådan konkurrens införas i samhällslifvet två faktorer, som, hvad »prisbilligheten» beträffar, stundom verka i diametralt motsatt riktning. Den ena af dessa faktorer utgöres af den framtvingna nödvändigheten för de täflande affärsmännen att sälja varorna så billigt, som under *förhandenvarande vilkor* är möjligt. Den andra icke mindre viktiga faktoren består just af de *vilkor*, som inom affärsvärlden *skapas* genom den häftiga jäsningsprocess, som uppkommer genom en ytterligt gående konkurrens. Att de sålunda tillkomna grundvilkoren, hvarunder allt varuutbyte äger rum, ej varda gynsamma för den efter längtade prisbilligheten, skola vi strax påvisa.

För att i stort antyda förloppet välja vi en bild från ett i någon mån motsvarande fall. Tänk oss en människomassa samlad på de bräder, som skola föreställa världen, i en teatersalong. Genom eldsvådetillbud uppstår här panik och därmed den vildaste konkurrens — en kapplöpning för att komma ut i det fria. Här ser man nu, att alla medlemmar tvingas till ansträngandet af sina yttersta krafter i denna slags hastighetstäflan, alldeles som affärsmännen tvingas att anstränga sig till yttersta grad af prisbillighet. Detta allt oaktadt varder den genomsnittshastighet, hvarmed folkmassan utströmmar ur den hotade byggnaden, vida mindre, än om alla helt lugnt gått sin väg utan någon täflan alls, enär

de nu till stor del förnöta sina krafter på att hindra hvarandras utkomst. Orsaken till detta ogynsamma förlopp är, som synes, just beskaffenheten af de vilkor, den trängsel och besinningslöshet, hvarunder denna vilda konkurrens för lifvet försiggår — vilkor skapade genom den jäsningsprocess, hvartill täflingsstriden själf gifvit upphof. Så skapas äfven genom den hejdlösa konkurrensen inom affärsvärlden vilkor, i yttersta grad ogynsamma för såväl producenter, som mellanhänder och konsumenter.

Låt oss tänka efter! Tagom t. ex. en storstad. På det att täflingen må fortgå obehindradt, är intet antal bestämdt för handelsidkarne. Då dessas mängd, till följd af handelsyrkets lockande förespeglingar om lättfången vinst, mångdubblas, krävas äfven mångdubbelt fler handelslokaler, än som är af nöden för kundernas bekvämlighet. Naturligtvis växer i och med detsamma i liknande proportion den hyressumma, som utgår för dessa lokaler, och icke nog härmed, äfven hvarje lokal för sig varder dyrare än förut till följd af den stora efterfrågan sådana lägenheter röna.

Då nu allt detta måste betalas genom handlandenas vinst på varornas försäljning, är det härmed gifvet, att just den vilda konkurrensen skapat ett ekonomiskt vilkor, ägnadt att fördyra de försålda varorna — att omöjliggöra deras afyttring till ett pris som var möjligt innan handelslägenheternas hyrespris stegrades.

Då allt fler och fler handlande uppkomma, varder kundernas antal oundvikligen i genomsnitt allt mindre på hvarje försäljare. Då nu hvarje försäljare måste lefva på sina kunder, får hvarje kund i regeln med en allt större procent af sina utgifna penningar bidra härtill, d. v. s. varorna fördyras med nödvändighet. Ju fler handlande och mellanhänder som framträda, ju färre armar återstå äfven för det produktiva arbetet; härigenom varder produktionen naturligtvis mindre, och äfven detta bidrager att på alla håll stegra prisen. En del af den städse

växande vinstprocent, som affärsmannen måste åt sig förbehålla söker han ju visserligen på mer eller mindre rättfärdiga vägar kräfvä från producenten, men härigenom förvärras ställningen ytterligare. Ty producenten, som ju äfven måste lefvä, sträfvar nu att på sitt vis taga skadan igen, i det han levererar icke allenast billigare utan äfven *sämre* varor än förut. Då en sämre vara förbrukas fortare än en fullgod, är den i själfva verket oftast dyrare än en sådan. Alla dessa fördyrande, genom konkurrensen skapade grundvilkor för handelsomsättningen återfalla i sista hand på konsumenterna, som i själfva verket utgöras af alla samhällsmedlemmarne, både producenter och mellanhänder.

Producenten, som således tillika är konsument, finner emellertid sin ställning betydligt tryckt genom den städse sjunkande inkomst han erhåller för sina produkter och den allt högre betalning han måste utlägga för sin nödtorft. Han sträfvar därför, som erfarenheten utvisar, alltjämt att varda affärsman, d. v. s. mellanhand.

Mellanhänderna tillväxa sålunda städse i antal, och detta, trots att ett utveckladt kommunikationsväsende synes böra medföra allt närmare förbindelse mellan producenter och konsumenter.

Ställningen som handelsidkare, i hvilket yrke man ju ej behöfver så mycket befatta sig med tyngre kroppsarbete, skall städse synas lockande för den arbetande befolkningen, hvars medlemmar nästan endast på denna väg hafva utsikt att förvärfva sig den af alla med sådan glödande åtrå eftersträfvade materiella framgången, rikedom och hög samhällsställning. Ensamt denna omständighet, att en brinnande åtrå härefter allmänt förefinnes, skall städse visa sig mächtig att på det yttre planet frammana sådana samhällsförhållanden, som medföra ett öfverdrifvet antal mellanhänder: detta för så vidt ej samhällets ledande intellektuella krafter inse misförhållandets orsak och medels lagstiftningsåtgärder reglerande ingripa för att inom mer eller mindre

vida gränser fastslå mellanhändernas antal och verksamhetsområde samt framför allt leda de ungas uppfostran i en riktning, mindre än nu, ägnad att väcka deras begär efter utmärkelse, lyx och bekvämlighet.

I en organism regleras på noggrannaste vis genom konstruktionen af åder- och nervsystemet det mått näring, som tillföres väfnaderna. Där denna reglering i högre grad blifvit störd genom sjukliga processer, förvissna organen eller också uppstå missbildningar.

Beträffande samhället inbillar man sig ännu, att nämnda reglering skall försiggå, utan något inripande från organismen såsom enhet, endast därigenom att tillgång och efterfrågan, som det så vackert heter, städse söka utjämna hvarandra. Man förgäter härvid, att de mänskliga passionerna, egoism, herrsklystnad och lättja, alltjämt sträfva att förtrycka förhållandena, om de lemnas att oreglerade på det ekonomiska området utmytna i en nästan hejdlös konkurrens.

Man skulle ju äfven i det gamla Spanien kunna trösta sig med en liknande fras, då man till sin bestörtning fann, att hvar 20:e individ blef munk, och helt enkelt påstått, att »tillgång och efterfrågan» på den varan torde nog nöjaktigt reglera proportionerna samhällsklasserna emellan, icke besinnande att man just skapat det naturvidriga åskådningssätt, som måste medföra både en onaturligt stor tillgång och efterfrågan af ämnessvennerna inom nämnda lefnadskall.

På andra vägar och med andra medel har i vår tid det starkt utpräglade och af en bristfällig samfundsordning otyglade, ja, uppammade begäret att utan eget produktivt arbete förvärfva uppehälle och rikedom väsentligen på andras bekostnad, visat sig mäktigt att skapa såväl tillgång som efterfrågan af ett alldeles otillbörligt stort antal mellanhänder inom alla yrkesgrenar.

Genom hvilka lagbestämmelser och lämpliga

anordningar i öfrigt detta onda bör stäffas utgör en fråga tillhörande den praktiska politiken, dessutom ytterst svårlöst och alltför vidlyftig att här afhandla.

Från teosofisk synpunkt måste man emellertid framhålla, att allt laborerande med yttre reformer ensamt för sig skall visa sig föga uträdda, ända till dess de motsvaras af en inre evolution, af en förändring i vår egoistiska sinnesart. Då åtminstone de mest begåfvade individerna, de vardande intellektuella ledarne af samhällslifvet mera än nu sker, vid valet af lefnadsbana låta leda sig af hänsyn till, huruvida den valda verksamheten är gagnande för mänskligheten eller ej, och mindre än nu eftersträfvade högsta möjliga inkomster och samhällsställning, då, men först då skall man lyckas utfinna en ekonomisk lagstiftning, lämpad att leda det mänskliga arbetet in i verkligt välsignelsebringande strömfåror. Det öfvermått af vild konkurrens, som nu gör sig gällande, skall härvid reduceras till den oundgängligt nödvändiga täflan, som i jordelifvet alltid måste äga rum, såvida ej vår natur skall förslöas.

Med allt detta vill jag naturligtvis ingalunda uttala en förkastelsedom öfver alla de ekonomiska reformprojekter, som nu stå på dagordningen. Många bland dem torde i själfva verket just hafva utgått från ett allmänt känt behof, och sålunda just stå i samklang med den grad af själisk utveckling, som vi redan uppnått, och därför hafva all utsikt att varda välsignelsebringande.

Men då det gäller det här behandlade stora problemet, att till sina rätta proportioner reducera den vilda ekonomiska konkurrensen, ser jag för närvarande ingen utväg, just emedan de samhället ledande krafterna tyckas i stort sedt verka i en alldeles motsatt riktning och hänge sig själfva åt samt härigenom hos den stora mängden stegra just det egoistiska magtbegäret.

Måhända är det just på denna fråga vår mo-

derna europeiska civilisation skall falla eller öfvergå till andra folkstammar, bättre ägnade i detta afseende för en ideel kulturutveckling.

Samband.

När öfvergifven ensam du i lifvets öken står
Och älskas utaf ingen, utaf ingen,
När mulna lefnadsdagen i mörker öfvergår,
Och hjärtats trånad fåfängt höjer vingen,

Då är du ej så ensam, ej så utan tröst och vård,
Ty mänskomörkret själens blick ej täcker,
Och ängelen du ser, som i sorgens örtagård
Står hjärtan när och tröstekalken räcker.

Då komma blida toner, dem världens brus betvang
Och söfde uti rusigt dunkla drömmar.
Från ljuset harposträngar deras underbara klang
Igenom själen outtömligt strömmar.

Och i omätligt vida och djupa svall de gå,
Som världens underbara pulsslag brusa.
De för det rena lifvet i eterrymder blå
Ditt sinne öppna, vändt mot rymder ljusa.

Af alla mänskoandar, som kämpat lifvets strid,
Som lidit ha dess kval i tid förgången,
Som vunnit hjärtats rening och en odödlig frid,
Han stämmes upp den stora stjärnesången.

De sjunga i körer af omätligt återskall,
Som likt en storm af salighet hänsvingar,
Som öfversvämmar jorden, som fyller rymden all,
Som världen i sin våg till kretslopp tvingar.

Som död åt lif ger upphof, lif åt död,
Som i hvarandras spår de rastlöst tråda,
Så skola städse äfven dessa båda
Den ena tändas af den andras glöd.

Vid forsen.

När böljan, som flöt med grumligt slam
Så trögt på den lugna floden fram,
I forsen greps af tyngdkraften rätt,
Då var hon ej längre tung och trög
Och makligt slamuppfylld mätt,
Men med vingar af hvirflande skum hon flög.
Hon ned genom djupen stormade
I sällsamt förvandladt och jublande skick.
Ett kaos af bilder hon formade
Och förstörde på nytt i hvar ögonblick —
Likt den slamfylldt dunkla och tröga
Försoffade själ, som gripes en gång
Af den magt, som mot rymder höga
Oss drager med andligt tyngdkraftstvang —
Hon måste dana och forma
Och förstöra igen på sin rastlösa stråt
Och i glittrande ljusskum storma
Med hejdlösa språng alltjämt framåt.
Hon mäktar ej återvända
Till den stilla dam med dess tröga slam,
Men störtar, hvad äfven må hända,
I hvirflande fors mellan klyftor fram.

Forntid och framtid.

Världsåldrar funnits till, så ljusa, underbara,
Af skaparstorhet fyllda och af oskuldsfrid,
Att sagans mångbesjungna guld- och hjältetid
Af dem är en förvirrad dunkel afglans bara,
Ett eko, som från fjärran fästupplysta hus
Oss genom natt och töcken når på dunkla leden,
Der mödosamt vi trampa drifvorna på heden,
Och som förtonar strax i vinterstormens brus.

Och mänskosjälens lif i dessa åldrar unga,
Då urtids morgonglans sågs outtömlig gry,
Flöt jublande och fritt förutan mödor tunga,
Som strålar och som vingslag i en gyllne sky,
De ängder utaf rosenröda moln, som lyfta
Ridån till fjärran sällhetsvärldar i det blå,
Dit våra blickar nu i dunkel saknad syfta,
Vårt släktes ljusa andeboning voro då.
Och hvarje sköngestalt, som fantasien födde,
Förverkligades strax och som en strålbild glödde
För blick, som än af jordens stoft ej dunklad var,
Men genomträngde eterrymden evigt klar.
Af känslans drömmar, så i verklighet förbytta,
För ögat ännu drogs ett skära skyars nät,
Som endast då och då till synes komma lät
En skymt af stoftets lif, det låga, skumma, lytta.
Men ofvan rundt omkring ur öppna rymden hördes,
Hur himlens urverk gladt i morgonväkter rördes.

Nu jublet har förstummats. Grubblande vi akta,
Hur mänskoslägtet liksom världen åldras sakta.
Vi om hvarandras krämpor blott få taga vård.
På jorden vi och våra tankar sammanträngas,
I lifvets melodi, som nu så färglöst strängas,
Allt mindre lägges vikt på ungdomens accord.

Men ren sen länge spana våra vise, hur
De klara solar, som likt gyllne fjär'lar sväfva
Igenom eterrymdens strålände asur,
Åt sina jättekroppar dunkla puppor väfva.
Då blir det tyst och tomt en tid i eterns land
Och mörkt och kallt, då hvilar livvets stora smärta,
Och livvets puls, som rördes förr i feberbrand,
Tillbakasjunker ohörbar mot Alltets hjärta.
Men när kring omgestaltad värld sprängs puppans
skal,
Och hän med nyfödt hopp mot nya mål hon
svingar,
Då skall om någonsin i åldrars sekeltal
Väl fågel Fœnix flyga ut på sträckta vingar.

Hymn till Solen.

Hvad måste du, som sådan klarhet vunnit,
Ej lidit allt, i åldrar, som försvunnit,
I gränslöst antal lif på gränslös mängd
Af flydda världar i æoners längd,
På världar, hvilka än i eterns rum
Kringsväfvat, sköljda utaf stråleskum,
Än grottor likt ur urtidstöcknen holkats
Och af en sjunken andevärld befolkats?

Hvad åldrar utaf hejdlös segerflykt,
Af fall på fall i långa skeden följda
Till zoner gränslöst djupt af mörker höljda,
Der endast hoppets stjärna tindrat skyggt —
Så gnistan återväckt, först matt och svag,
Men sen med långa djupa andedrag —
Så strid och seger på oändlig ban' —
Hvad varma drömmar utaf minnen födda
Från världar ångestfulla och förödda
Med gång af stormfylld nattlig ocean,

Hvad tillväxt utaf oförvanskligt hopp
Att frälsa kvalda lefvande och döda,
Hvad allt har bragt dig uti åldrars lopp
Derhän att så osläckligt liffullt glöda,
Att genomlysa rummet med så långa,
Så blida strålar, så otaligt många?

Och dock de sakta ammats en och en!
Vid tvänne modersbröst, som ännu flöda,
Som heta sorg och glädje, hvila, möda,
De långsamt vunnit lif och klarhetssken.

När den blinde fått sin syn.

När den blinde fått sin syn och rönt
Uppå ögats känsligt fina hinna
Uti intensiva flammor brinna
Dessa fläckar utaf blått och grönt,
Hvarom vi från barnsben veta ren,
Att de jorden, himlen föreställa,
Hafvets vågor, som omätligt välla,
Hela rymden, fylld af solens sken,
Om allt detta ej han kunskap har,
Men han tror, att själfva ögat skänker
Upphof åt hvar bild, hvar underbar,
Hvilken plötsligt i dess spegel blänker.

Kort är stunden än, sen här i lifvet
Andens öppna öga blef oss gifvet.
Tankar kalla vi de tafors glans,
Som uti dess spegelglob förklaras,
Dessa bilder, som i hejdlös dans
På vår hjärnas synfält uppenbaras.
Men vi än liksom den blinde tro,
Att uti organet själfv de bo;

Kunna ju ej veta med det samma,
Att från en omätlig, strålfull rymd,
Länge för vår dunkla fattning skymd,
Alla dessa snabba syner stamma,
Att de haf och himmel föreställa,
Uppå evighetens fjärran strand,
Moln och böljor, som omätligt välla —
Rätta sammanhanget efter hand
Dock vi lära skönja ständigt mera,
Lära tankens öga att reglera
Till att se just det vi önska se,
Härda ut de strålar nu oss blända,
Blicken bort från dystra irrbloss vända
Upp mot stjärnor, som ovanskligt le.

Evighetens hopp.

Vid hvarje nyckfullt ödets kast, som kränker
Vårt lugn och som en slungad sten sig sänker
Till det förtegnas djup i känslans ström
Och med ett svunnet hopp sig där förlorar,
Strax evighetens underbara dröm
I själen väcks och gränslöst sig förstorar —
Likt cirkeln, all naturens lag och norm,
För hvarje rörelse en ursprungsform,
Ses träda fram, när något plötsligt kast
Ett vattens döda yta synes drabba,
Mångtalig, ringlande med böljor snabba,
Som växa ut och vidga sig i hast.

Af allt, som drabbar oss i tidens lopp,
Så väckes städse evighetens hopp —
Dess ringlar vidga sig i himmelsk glans
Och tankens ljus i sköna kretsar bryta
Och korsa vågorna på tidens yta,
Som hvirfla i kaotisk böljedans —

Så träder städs för själens blick i dagen
Oändlighetens lefvande idé,
Som utgör enheten i allt och lagen,
Hvars verksamhet vi uppenbarad se.

Glimtar.

Som ur midnattsmolnens hvimmel
Ljungeldsgnistor plötsligt bryta
Och bestråla haf och land,
Och emellan jord och himmel
Brustet ljusband återknyta,
Så ur själens moln det flyddas
Minnen blixtra fram ibland.

Och vårt låga lif i gruset
Vi förnimma sammanknutet
Då med andelifvets sfär,
Och af rena himlaljuset
Syns förklaradt, genombrutet
Hvarje dunkelt kval, som tycktes
Oförskyladt och gagnlöst här. — — —

Arma hjärta, ack, hvi häfves
Du och stormar vildt och glöder
Efter kärlek, kärlek blott?
Emot ödet du förgäfves
Kämpar och din kraft föröder,
Ty att vandra kvaldt och ensamt
Blef din vissa, vissa lott.

Kanske forna lif du lefvat,
Njutit vårar, som försvunnit
Nu i tidens kulna höst,
Kanske har du eftersträfvat
Kärlek då och kärlek vunnit,
Njutit gränslöst ömhetsoffer
Vid ett varmt hängifvet bröst.

Ja, du spanar nu omsider,
Du har lefvat, du har njutit,
Hvad blott drömmen här vet af.
I otroligt fjärran tider
Har du till ditt hjärta slutit
Någon, hvarom blott du minnes,
Att hou helt åt dig sig gaf.

Men du glömde, men du glömde
Att den högsta sällhet smaka,
Som af änglars sinnen röjs.
Nöjets bågare du tömde,
Men gaf gränslöst ej tillbaka
Tacksamhetens offerlåga
Som direkt mot himlen höjs.

Finge till ditt bröst du trycka
Nu en efterlängtd flicka,
Lik din mö i sagans dar,
O, hvad utsäglig lycka
Att därvid få tacksamt blicka,
Tacksamt städs och själförgätet
I dess blida ögonpar!

Lifvet får sitt högsta värde
Af de pärlor, hvilka växa
Uti hjärtats djupsta sår.
Genom saknaden du lärde,
Genom bitter trånads lexa,
Att af själförgätenhetens
Manna själen näring får.

Närd af henne tryggt du tågar
Genom månet lifs Sahara.
Ingen färd syns tung och lång,
Ty du än förhoppas vågar,
Att den ljusa underbara
Hägring, som i molnen strålar,
Skall bli verklighet en gång.

Edens källor, svala, friska,
Paradisets rena strömmar
Flyta i din själs oas.
Himmelrikets änglar hviska
Salighetens ljusa drömmar,
När ditt öra sluts för världens
Vilda samumstormars ras.

Den lille.

En boja, en black kring vandrarens ben,
Som klamrar sig fast, är du Liten,
En älskelig kedja, hvit, varm och len,
Som glänser af vänliga blickars sken,
Och som aldrig jag önskar få sliten.

Den hand, som vill föra svärdet fritt,
Ditt joller besvärjer och binder.
Då bytes allt mitt i ett ljuflikt ditt.
Hur kärt hvart offer, belönadt blidt
Af smekande barnakinder!

All längtans styrka i mannens barm,
Som hjärtats vingeslag jagar,
Må röfvas af tiden förutan harm,
Blott han tänder dess låga, ljus och varm,
På ditt altar i kommande dagar.

O, kunde jag rycka en gnista ned
Från höjden, jag ville den skänka
Åt dig att lysa din lefnadsled,
Och bands jag af hämnande gudars ked,
Så litet det skulle mig kränka!

Jag måste vara vänlig, jag måste
vara mild.

Jag måste vara vänlig, jag måste vara mild
Och städse henne trösta och smeka,
Ty eljes i min föreställning vaknar en bild,
Som lätt kan mig betvinga och beveka.

Då tycker jag hon hungrar och lider våld och nöd,
Att ända intill hjärtat hon fryser
Och blottställd måste vandra mot drifvors bittra död,
Där snön blott hemskt ur vintermörkret lyser.

Då tycker jag mig höra hennes kära, kära röst,
Som hopplöst någonstans ur dunklet qvider,
Fast allt är blott en dröm af mitt ångertyngda bröst,
Ty stilla, tåligt stilla hon lider.

Då vill i gråt jag brista, så söndersliten, vild,
När själen hennes själ hör, som klagar,
Och därför måste städse jag mot henne vara mild,
Ty eljes dödlig ångestdröm mig jagar.

Gifva och taga.

Vet ej än ditt väsens innehåll.
Vet blott, att du har min kärlek hel.
Kanske är du endast än ett godt,
Älskligt barn, ett jollrande och gladt?
Då det mina hjärtesår skall läka
Att med dig få jollra städs och leka,
Att din barndoms helga oskuld vörda
Skall min glädje varda, att dig vårda.

Jag åt detta värf mig offerar fullt,
Af din lycka lönad tusenfaldt.
Men om du är andligt vuxen mer,
Lifvets djuphet fatta att förmår,
Utan tvekan tar jag alla ljufva
Offer, som du åtrår då att gifva,
Tacksamt jublande mig städse gläder
At den offerlust, hvaraf du glöder.
Blott jag själiskt stoff med dig får byta,
Lär det litet eller intet båta
Att beräkna girigt, om jag ger
Eller tager mindre eller mer.
Det blir ändå lika lyckosumma.
Gifva eller taga är det samma,
När man älskar varmt och älskar rätt,
Lika ljufligt tungt och djupt och lätt.

Konstnärinnans drömmar.

(Ombytta roler.)

Ej ärelystnans lön af mig begäres.
Likväl jag på mitt kall ej tagit felt.
Jag önskar ej, att annat mig beskäres,
Än hvad som ödet till de minsta delt.
Af att sig ödmjukt hänge hjärtat näres.
Först när det offrat sig i kärlek helt,
Dess bräddar sorg och jubel öfversvämma.
Då säger mängden, det fått sångens stämma. — —

Tungt är, när främmad vilja känslan kufvar.
Men varder hon af kärleksglöd försmält
Till ett med den, sig plågans udd förljufvar,
Och detta välde, som vår fruktan gällt,
En önskan varder, hvarpå sinnet rufvar,
Af öfversvinnligt ödmjuk åtrå sällt.
Det hatar tanken re'n sin rätt att värja
Och vill i drömmars snara själf sig snärja.

Men blott åt djupa män, som sky att hämnas,
Att straffa, truga, våldsamt kufva städs,
Att strama herrar vara eller nämnas
En kärlig qvinnlig ödmjukhet ej räds
Att fritt och obetingadt öfverlämnas,
Men ljuft åt deras herravälde gläds
Och gärna smaka vill, hur det kan kännas,
Och ger dem fritt, hvad ej de yrka nännas.

Dock fast jag kärt och obetingadt lyder,
Hvad allt min vän har kärleksfullt befallt,
Och fast på ödmjukhet synbarligt tyder
Min ungdomsfulla väna flickgestalt,
Och fast hängifvenhet min hjässa pryder,
Likväl mitt väsen till sin djupsta halt
Är alltigenom ej blott öfversvinnligt
I ödmjukhet försmält, oblandadt qvinnligt.

Ty mina tankar, mina känslor lefva
Ej i mig själf, men i min kärleks bild,
Hvars daning tyst de att fullända sträfva:
En mangestalt, vidt från min egen skild.
Den äger drag helt stolta, manligt sträfva,
Dock med en själ så högsint djup som mild,
Som dock åt lydnadsoffer gläds begärligt
Och vet att herrska tacksamt, stolt och kärligt.

Och han, kring hvilken dessa drömmar smyga,
Den man på jorden, som min trohet fick,
Hans uppsyn torde snarligt öfvertyga,
Hans gång, hans hållning och hans djärfva skick,
Om tankar, hvilka stolt omätligt flyga,
Dock vittnar själens glimt uti hans blick,
Att ej till välde och till makt de sträfva,
Men i en ödmjuk qvinnlig bild blott lefva:

Min bild, hvars skönhet städs hans dröm förstorar,
Som närs och växer af hans väsens saft,
Som till sitt ideal hans sinne korar,
Som blomning är utaf hans andes kraft,

Till dess i nästa lif han sig förlorar
I den gestalt till drömbild nu han haft,
Och föds till jorden hit som ödmjuk flicka.
Då skall som man jag i dess ögon blicka.

Den hängifna.

Hvad märke mig din fägrings gåta säger?
Jo, att i forna lif i jordens dal
Hvad du för andra led af eget val
Nu burit frukt: den skönhet, som du äger.

Hängifven trånad däri öfverväger,
Som icke räknar gifna offers tal,
Men uti sötma byter deras kval
Och genom ödmjukhet blott vinner seger.

Af himlen blef du hit till jorden lånad
Blott att hugsvala den, som gränslöst led
Vid något ädelt sträfvande förhånad.

När du vändt hem uppå din ljusa led,
Den kärlek du besallat honom med,
Till himlen väcker sen osläcklig trånad.

Forsfärd.

När forsen jag ser lik ett snöfält, dess bölja
Ser brusande stå omkring gungande båt
Och hotfullt inpå mig hör näckharpanns låt,
Där skären med tornande fragga sig hölja,

Ser vågorna snabbt öfver stenarne skölja,
Som skymla inunder med dolda försåt,
Ser klippstranden strimma förbi på min stråt
Och djupet framför mig i dimmor sig dölja,

Då ler jag, hvar nerv utaf njutning sig spänner,
Dock icke vid faran allenast jag glädes;
Nej, uti den vilda nedstormande flod

En lifskraft, som här redan frigjord sig känner,
Sympatiskt berörd jag förnimmer tillstädes,
Och aningsfullt fylls jag med jublande mod.

Gåta.

Se trädet med lummiga bladverks glitter,
Idealiskt grönt i oljetrycksvår!
En barnagåta i kanten står:
Hvar är fågeln, som i trädet sitter?
Och den lille gossens ögon sig runda.
Någon fågel synes där ingalunda.
Han noga med blicken hvar gren har följt —
Då ljusnar han upp af ett glädtigt skratt,
Ty nu fick han gåtans lösning fatt,
Och ser, hvar den stora fågeln sig döljt.
Det var ej en fågel af samma slag
Som andra fåglar, som smyga
Sig in mellan trån och buskalag
Och strutta omkring och flyga.
Nej det är en flik utaf himmelens blå,
Af den ljusa himlen, som faller
Därin mellan grenarnes galler
Och bildar en fågel med vingar på,
Kropp, ben och näbb — allt af himlens blå.

Nu är vorden en man af gossen, den förre,
Likväl han gissar i allvar som skämt
På ett träd med en fågel i alltjämt,
Fast trädet är mycket, mycket större,
Och fågeln af än mer sällsamt slag.
Han är brusande vingestark och stor,
Och det sägs, att nån'stans han i trädet bor,
Fast han aldrig sitter, som du och jag
Och gossen och klockarn och prästen tror.
Det är världens träd, det är Ygdrasil —
Odödlighet, andlighet, evighet
Näms fågeln, som håller i kronan till,
Fast hvar och hur — ja, ingen det vet!
Häntydes måhända dess ljusa gestalt
Af hoppets blå, som faller
Härin mellan grenarnes galler
Med skälfvande glimtar öfverallt?
Men från hvilken punkt skall jag skåda
I den vida, svallande kronan opp,
Att ett ögonblick, o, glimtande hopp,
Du månde din sanna gestalt förråda?

Frigjord.

Spänd stod seglets breda väf.
Ut till hafs vi styrde.
Glittrande kring båtens stäf
Skumsolfjädern yrde.

Bakåt stramt för vindens smek
Strökos vimpelns tungor.
Fragga kastade på lek
Hafvets tusen slungor.

Sjöar hyfvade vår båt
På sin rygg behändigt,
Slungad som en boll framåt
Högt i lyror ständigt.

Uti hafvet bruna grund
Skugglikt undansmögo.
Snbabbt som öfver himlens rund
Dunkla skyar flögo,

Snbabbt, som i astralisk våg
Jordens bilder höljas,
För en ny och bölfrisk håg
Skugglikt undandöljas.

Bränningen sin hvita hand
Utur djupet sträckte,
Och med långa silfverband
Vattnets blå betäckte.

Fraggan glänste vild och skär
På de djupblå strömmar,
Som i evighetens sfär
Verklignblifna drömmar.

Allt var fart och lif och lust,
Hopp och hissad flagga,
Och hvar grå förhatlig kust
Skymd af hafvets fragga.

Förr och nu.

Hvad sällsam tid, då den rymd, som blånar
Med genomskinliga eterschikt
Och världars hvimmel, som oss förvånar,
För vetenskapen ej än gjort bikt,
Då än man stjärnornas gång ej kände
Af världsklot fyllda, sig hvalfven spände.
Hur rymd och tanke och tid och allt
Sig tedde då i en trång gestalt!

Men ändå njöt man med lysten håg —
Det märks i sagan — helt säkert mera,
Än nu hvad skönt i naturen låg,
Som ingen lärdom kan disejera,
Och hvarje glimt af de minsta stjärnor,
Som trötta synglas och lärda hjärnor,
Med hemlig verkan sitt skimmer spred
I skönhetskänsliga sinnen ned.
Med dolda krafter i samband lefde
Än mänskosinnet, och sagor väfde
Den skönhetstörstande fantasi
Med stjärnestrålar till inslag i.
Hvar stjärnas verkan af åtskild art
Med makt på tanke och dröm och vilja,
Då siarhågen förmådde klart
Att fatta än och åskådligt skilja.
Så växte sagornas gyllne skörd
Med själanäring till innebörd,
Och om åt hjärtat dess kost förmenas,
Dess varmt pulserande lif förstenas.

En annan tid sen ett annat slägte
Med torra hjärtan och hjärnor kläckte,
Som nyktert såg emot fästets sal,
Med blickar, sjufaldt af glas förstärkte,
Och slutgt man hånlog, när snart man märkte,
Att rundt och skrofligt var stjärnans skal.
Då föll förlossningens stora ord,
Att stjärnan är blott liksom vår jord,
Och inga gudar och inga makter —
Ty stjärnans lifsglöd med stråledoft,
Som dallrar neder ur blånadt loft,
Ur genomskinliga eterschakter,
Förnams ej mera, men var fördöljd
För tanke, tungt af materien höljd,
Och ingen undran och himmelsk längtan
Och ingen glödande kärleksträngtan,
Som födde syner och ljud i natten,
Hos hjärtat väcktes, fast himlen all
Stod bräddad full öfver land och vatten
Af saligt dallrande stjärnesvall.

Naturens yta — det är vår värld —
Men ej vårt sinne sig mäktar närma
Dess doldt pulserande krafters härd
Att frusna händer och hjärtan värma.
Dock vrides tidernas hjul alltjämt
Och ruslar om liksom blott på skämt
Med allt det kram, som vi visdom nämt,
Att det på hufvudet snart skall stånda
Till dårars fröjd och till vises vända,
Och det, som tänktes i dar, som flytt,
Blir vetenskap och tas upp på nytt.
På nytt en gud i hvar stjärna bor,
Som tänder örlogs- och älskogslågor,
Och andar hviska i vindars kor,
Och tursar brottas i hafvets vågor,
Och hjärtat öppnar på nytt sin ros
För mystisk strålfod, som rymden sänder,
För sagans fjäril, som flytt sin kos,
Men skimmerstrålände återvänder,
Och alla torra och alla lärda,
Som odla hjärnornas teg och gärda,
De ligga jordade längesen,
Och ingen rotar i deras ben.

Syreatomen.

Jag var sväfvande, hvirfvelvindsilande
Och dock utan möda hvilande.
Jag var dallrande under himmelens bryn
Och själsiskt osynlig för dödliges syn.
Då drogs jag af människans andedrägt
I djupet ner med en fuktig fläckt,
I organismens rike det ljumma
Det djupa, brusande, trängtande, skumma.
Med en tung och synlig cell i dess blod
Förbands jag i dunkla jordlifsdrömmar
Och fördes mot djupet af ådrornas strömmar,
Som pulsera i takt med tidens flod.

Ur dessa labyrintiska länder
Som en dunklad ande jag återvänder.
Med en rosslande suck jag slungas till slut
I den fria vidöppna rymden ut.
Der skall på nytt jag förklaras och renas,
Skall höjas, med himlens strålar förenas.

Men ett kolsyrestoft af allt, som tungt
Der nere i djupets värld arbetar
Och labyrintiska banor letar
Jag frälsar och föder till evigt ungt
Förklaradt lif uti luftens zoner,
Hvar gång af den stora andedrägt,
Jag dragits med åtråns varma fläckt
Igenom nattliga regioner,
Igenom organismernas värld,
Allt ständigt af rymdens längtan tård.

Vågens och luftens visdom.

När tankar och drömmar andas
Mig barmen full och i min själ
Som svallande vågors och vindars spel
Med hvarandra näras och blandas —
Och varda till dunklets plåga allen,
Då ville jag lära en visdom, ren,
Af skimrande luft och bölja,
Som famna i strålljus all jordens ring,
Och hvare så många oklara ting
Ändock sig blanda och dölja.

Men de sjunga sin trolska sång ihop,
Som är full utaf dunkel och klagorop,
Dock äger förmåga underbart
Att lösa stoffer, så många,
Och dofter och stinkande ånga,
Tills allt blir ett genomskinligt klart

Kristalliskt schackt uti djup och höjd,
Der strålar dansa med sprittande fröjd
Och icke känna och ana,
Om de sväfva i eternas vida rum
Eller luftens eller i hafvets skum;
Så lätt och fri deras bana.

Så skall der ljuda en galdersång,
Hvari vindar och vågor, som svalla,
Och läppar och hjärtan alla
Tillsammans sjunga en sista gång —
En brusande sång, som naturen all
Skall förvandla och mäktigt förklara
Till luftrymdsljus, till böljekrystall,
Att andars och drömmars skara
Och känsliga hjärtans ej mera vet,
Om hon ännu dväljes på jorden här
Eller själiskt strålat ut från dess sfär
I en flammande rymd af evighet.

Önskningarnes förlofvade land.

Spill ingen önskan på den dag som är,
På det, som nuet i sitt sköte bär,
Som håller på att utkristallisera
I tidens degel, hårdnadt likt metall,
Det re'n nått form, som icke ändras mera
Af önskningarnes svaga sträfvan all.

Nej, framtid, hvilken än som anings skyar
Ses sväfva öfver fjerrans ocean,
Och forntid, som i framtid sig förnyar
Med evighetens stränga cirkelban,
De äro bättre luftslottsmaterial
Att bygga med för önskningarnes fläktar,
Och sköna drömgestalter utan tal
Din vilja lätt ur dem att dana mägtar.

När verklighetens blomma utaf is
Sen fälles ut som rimfrost på ett fönster,
Afbildar hennes bladverk drömmars mönster
Från purpurmoln i hoppets paradís.

De zoner forntid än och framtid nämnas,
I gengäld för allt nuets tvång och kval
I önskningarnes våld och fria val
Af tid och rum och vilkor öfverlemnas.

År 1900.

Vid klockors klang, som stiger, och som stiger
I seklets sista stund, ur tusen bröst
All längtans bölja höjs och sammanverkar
Att draga andevärldens magter ner
Besvärjande magnetiskt till vår jord.
Blott då, när sådan sällsynt stund sig öppnar
Och manar allas trånad här att ropa
I samfäld kör, blir deras längtans stämma
Med omotståndlig maning sist förnummen
På andra stranden. Blott när sådan springflod
Af trängtan kommer eternas haf att vändas
Med skumbetäckta sjöar öfversålladt,
Det lemnar ändtligt sällsam drifved kvar
På jordisk kust — med underliga lågor
Den brinna skall på våra tankars härd —
Nu vända världarne i rymdens djup, —
De stora pendeltyngderna, som ändtligt
Sin djupsta punkt ha nått och åter stiga
Att börja cirkelloppets andra halfva, —
Och kanske någon jordens eterkropp
Vid deras dragning häfs i klotets inre
Till ytan upp med dolda eterlager,
Som just i denna underbara stund
Begytna nära rötter, nerver, känslor,
Begytna omgestalta alla arter
Af lif uti kristaller, frön och hjärnor.

Troll.

Jag är ett troll, som bor i sjöars vatten —
Bor! så distrahit. — Då frågan är om troll,
Så får det icke lof gå af med mindre,
Än jag huserar uti vattendjupen.
Dock kan tyvärr jag ej för er beskrifva,
Hur dunkelt, hur poetiskt solglimtsbrutet
Och vågbrusfyldt i djupen inredt är.
Ty ej jag äger syn och icke hörsel
Och icke lukt och smak och tankekraft --
Allt saker, som man måste vara troll
Att understå sig sakna så totalt —
Allenast har jag känsel något litet, —
Så litet ungefär som mänskan sinne
För själen och för andevärldens ting —
Så att jag känner, när min näfve griper
I något hårdt och fast, men allting mjukt
Och svagt och lent utaf min järnhand krossas,
Förutan att jag slikt förnimmer mer,
Än människan ett grepp i lätta luften.
Så till exempel är blott kräftan till
För mig, när hon har gjordat sina länder
Med skal — men strax hon fält det, är hon borta;
Putz weg — liksom en själ, som lemnat kroppen
Och öfvergått till någon andesfär
Att vistas der i långa mellantider,
Tills hon i kroppsligt kräftskal kläds på nytt —
Ja, det var endast det jag ville säga.
Nu dyker jag på nytt i böljans djup,
Och i mitt häniskt trollska, tvära sinne
Jag önskar helst att varda oförstådd;
Ett rå, som oartikuleradt vrålar
Ur öde vågrymd meningslöst i natten.

Vid hafvet.

På fuktiga hällen
Vid stranden jag sitter
Och ser, huru kvällen
Kring böljerymd strör
Sitt strålände glitter,
Hör vågorna svalla,
Doft sjunga de alla
Sin mystiska kör.

Som vidunder famla
De framåt och stupa
Alltjämt i det djupa —
Den dröm, som de närt
Igenom äoner,
Att tolka i toner
De sången den gamla
Från urtiden lärt.

I tallösa leder
Den svallande hären
Sig ändlöst förbreder,
Och fri är dess gång.
O, böljor, mig lären
Med underbar tunga
Att tolka och sjunga
Er sällsamma sång.

Hvar längtan, som häfves
I hjärtat förgäfves,
Helt visst tör han stilla,
Hvart smärtfullt begär
Tör ljuffigt invagga
I drömmarnes villa,
Som vågornas fragga
Fantastisk och skär.

Helt visst tör han fylla
Besvärjande åter,
Hvad minnet begråter,
Förnya hvar dröm

Och glansfullt förgylla,
Likt himmelska glöden
De rastlösa flöden
Af vågornas ström.

Så bad jag till vågen
Med vemod i hågen;
Men böljorna svara
Med brusande röst.

I gåtan inviger
Mig otalig skara
Af röster, som stiger
Ur världshafvets bröst.

Vår sejdsång kan döfva,
Kan mäktigt insöfva
I drömmar förtrolladt
Hvart trånande qual,
Som oro har vållat,
Och bjuder hvar smärta.
Som sårat ett hjärta,
Sin läskedryck sval.

Ej må du begära
Att sången och orden
Uttolka och lära
Med konst, huru stor,
Likt sånger på jorden.
Likväl i ditt sinne,
Fast fångslad därinne,
På djupet han bor.

När du liksom vågen
Med vemod i hågen
Fått tråna och kämpa
Mång tusende år,
Du målet skall hinna,
Skall trollsången finna,
Som läka och dämpa
All smärta förmår.

”Ögon, öron och alla sinnen”.

Ett halfväckt öga, ännu ej mer,
Som hän genom gryningens dunkel ser,
Hur böljande rynder draga
Förbi med fraggig, hvälfvande våg,
Hur tallöst svallande böljetåg
Hvarandra jaga och jaga!

Men snart — att vinna en kunskap hel
Om lifvet, om molns och böljors spel,
Med fattning, som vidgas allt mera —
Naturens öra desslikes, som hör
Den andestorm, som vågorna rör,
Hur dess toner oändligt vibrera!

Och känsel till slut i naturen väckt,
Som förnimmer den friska lifvande fläkt,
Som själiskt kring allt sig försprider!
Och i världsorganismen en viljans nerv,
Som grenar sig ändlöst för skilda värf
Och rör dess lemmar omsider!

Drömbild.

Hög var pelarhallen,
Och från andra himlars vidd
Var den ljusflod fallen,
Kring dess sköna djup låg spridd.
Ädel ungdomsskara
Gaf sitt ljus åt ljustet gladt
Och sågs mildt förklara
Pelarskuggors glesa natt,
Höge, blide männer,
Gudomsvördnadsvärde
Ledare och vänner
Himmelsk visdom lärde.

De vises sten.

Det är förvisso båd skam och synd,
Att fast sen tusende år det letats
Allt efter de vises sten, dess fynd
I sanning ej än af ryktet trumpetats.
Måhända vi fåfäng möda oss vålla
Att vända på allting upp och ner
Och ut och in, att reda isär
Och trassla ihop, att sikta och sålla.
Måhända kan han då aldrig hittas,
Hvarken af lekman eller lärd —
Men kanske af någon afundsvärd
Han torde i denna stund besittas.
Fast den, som funnit de vises sten
Och uppför oändliga trappor stiger,
I mörkret vägledd utaf dess sken,
Med det samma har blifvit så klok att han tiger.

Vid dödsbålet.

Som flamman löser utur sandelveden
Dess vällukt ångande i luften varm,
Liksom mot himlens blå en doft från Eden,
Så saknaden med smärta, tröstlöst arm,
Som långsamt oss förtär på lefnadsleden,
Det bästa löser uti mänskans barm
Och andliggör, att det på lätta vingar,
Hän dit vår längtan trår, sig slutligt svingar.

Teacoff's Digest

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

Teacoff's Digest of the Proceedings of the

Annual Meeting of the American Society of

